

آغاز و انجام: برابر
شرح مملقات سبع؛ خط: نسخ؛ کا: مهدی بن علی نقی تبریزی؛ تا:
رمضان ۱۲۷۲ق؛ جلد: تیماج مشکي، ۹۸گ (۷۶پ-۱۷۳پ)، ۲۵
سطر [ف: ۲۵-۳۵۳]

سه شرح اشکال التأسيس < فواید جمالی فی اصول الهندسة

● شرح اشکال التأسيس / هندسه / عربی

š.-u aškāl-it ta'sīs

قاضی زاده رومی، موسی بن محمود، - ۸۱۵ قمری
qāzī-zāde rūmī, mūsā ebn-e mahmūd (- 1413)

وابسته به: اشکال التأسيس؛ سمرقندی؛ محمد بن اشرف (-۷)

اهداء به: الغ بیک خان بن شاهرخ بن امیر تیمور

تاریخ تألیف: ۸۱۵ق؛ محل تألیف: سمرقند

متن از شمس الدین سمرقندی و شرح از قاضی زاده رومی است. در این کتاب یک مقدمه (در مبادی تصویری و تصدیقی) و بررسی و تحقیق در ۳۵ شکل از اشکال اقلیدسی است و به نوشته شارح بیشتر اشکال از مقاله اولی از کتاب اصول اقلیدس و چند شکل از مقاله دوم و یک شکل از مقاله ۶ است. مؤلف از رسالاتی که در این موضوع تألیف شده و منسوب است به حکیمان و مهندسانی مانند ابن هیثم، عمر خیام، جوهری، نصیرالدین طوسی، اثیرالدین ابهری و قاضی حماد یاد و آنها را تخطئه و نقد می کند. قاضی زاده در یکجا در برابر این سخن می گوید: «و العهدة علیه فی جمیع ما نسبة الی تلك الرسائل اذ لم یصل الینا شیء منها حتی نتکلم علیها. و اما وفقنا لمطالعة فی بیان هذا المسئلة من کلام نصیرالدین الطوسی فی التحریر و اثیرالدین الابهری فی الاصلاح فهو بری من الفساد». قاضی زاده در این شرح در صحت انتساب کتاب اصول هندسه و حساب به اقلیدس تردید می کند و می گوید: «آوردند که یکی از پادشاهان یونان در پی خواندن و فهمیدن این کتاب برآمد، از عهده آن برنیامد و فهمیدن آن را دشوار یافت. در جستجو همی بود که از وجود مردی استاد در علم هندسه و حساب در صور به نام اقلیدس آگاه شد. ترتیب و تهذیب کتاب اصول را از او طلب کرد و اقلیدس نیز به کار ترتیب و تهذیب آن همت گماشت و از این رو کتاب اصول حساب و هندسه به نام اقلیدس صوری اشتها یافت، سپس بارها به عربی ترجمه شد و از این میان ترجمه ثابت بن قره و حجاج بن یوسف بیش از دیگر ترجمه ها شهرت یافت.»

آغاز: بعد بسمله. الحمد لله الذی خلق کل شیء بقدر و قدر له ما یلیق به من اشکال و الصور ... و بعد فان جماعة من الفضلا و طایفة من الاصدقاء التمسوا منی رسالة

انجام: الذی هو مربع حرد النصف مع الزیادة و ذلك ما اردناه و الخمسة هذه الاخیرة من ثانیة کتاب الاصول لاقلیدس و لیکن

خط: نستعلیق، کا: محمود بن هدایت الله شریف، تا: محرم ۱۰۱۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ، ۱۱ص (۱۰-۲۰)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۵-۱۷۶۶]

● شرح اشعار و شواهد سیوطی / ادبیات / فارسی

š.-e aš'ār va šavāhed-e soyūfī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۴۱۸/۲

آغاز: بسمله، این کلمات چندبست که نوشته می شود و در توضیح شعرهای سیوطی است اعم از آنکه فواید در شواهد خود ذکر کرده باشد این ابیات را یا ذکر نکرده باشد تا نسبت بحال متعلمین نفع بخشد؛ انجام: بلفظ ماضی جیاد بنی ابی بکر شاهی علی کان المسومة العرب اسمای تازی پسران بنی بکر بلندی دادند اسبهای باغی دارد.

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۴۳ق؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «قاسم الحسینی»، «محمد عیار» (چهارگوش)، «محمد تقی» (چهارگوش)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۸گ (۱۴۲پ-۱۴۹پ)، ۱۶-۱۶ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۹-۵۵۹]

● شرح اشعر سته / ادبیات / عربی

š.-u aš'r-in sitta

بطلیوسی، عاصم بن ایوب، - ۴۹۴ قمری
batalyūsī, 'āsem ebn-e ayyūb (- 1102)

شرحی لغوی و مهم بر اشعار شش نفر از شعرای بزرگ عرب، امرؤالقیس، نابغه و علقمه آمده و هر کدام از این شروح مقدمه جداگانه ای دارد.

آغاز: شرح دیوان امرؤالقیس: بحمدالله نستفتح و بالصلوة علی محمد رسوله ...

شرح دیوان نابغه: قال النابغة بمدح النعمان بن المنذر و يعتذر الیه مما بلغه عنه

شرح دیوان علقمه: قال علقمة بن عبدة بن النعمان بن قیس احد بنی عبید بن ربیعة و هی ربیعة الجوع ...

انجام: کان ذراعیها علی الخل بعد ما xx و نین ذراعاً ماتح متجرد چاپ: در مصر بچاپ رسیده است؛ بغداد، وزارة الثقافة والفنون، محقق: ناصف سلیمان عواد، چاپ اول، جزء اول، ۷۱۲صف ۱۳۹۸ق.

[معجم المطبوعات ۵۶۹ و ۴۷۲؛ کشف الظنون ۱۰۴۱/۲ و ۷۷۶/۱؛ هدیه العارفین ۴۳۵/۱؛ سزگین ۵۱/۲ و ۷۰ و ۱۰۹ و ۱۲۲ و ۱۲۵؛ چلبی در مملقات؛ زرکلی ۱۲/۴؛ کحاله ۵۱/۵؛ سزگین ج ۲، جزء ۱۲۱/۳؛ دنا ج ۶، ص ۷۰۳؛ معجم التاریخ التراث الاسلامی، ج ۲، ص ۱۳۲۰؛ دانشنامه جهان اسلام ج ۳، ص ۵۰۱]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳۶۶/۴

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فخ)؛ نوادیم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری